

BP-nin Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə üzrə regional prezidenti Qəri Counz

Xəzər Neft Konfransı - 30 may 2019-cu il

Sabahınız xeyir!

Bu konfransda çıxış etmək və Xəzərin gələcəyini necə gördüyümüzdən bəhs etmək böyük şərəfdir.

Lakin, ilk növbədə istərdim ki, gələcəkdəki çətinliklərin öhdəsindən gəlməkdə bizə əminlik verən nəhəng Azəri-Çıraq-Günəşli neft yatağı üzrə keçdiyimiz möhtəşəm yolu əks etdirən qısa videofilmə baxaq.

Dünən biz neft-qaz sənayesində keçirilən ilin ən böyük tədbirinin açılışında iştirak etdik. İldə bir dəfə keçirilən bu tədbir nailiyyətləri təqdim etmək üçün gözəl bir imkan olmaqla yanaşı, həm də bu regionda sənayemizin gələcəyinə olan əminliyi nümayiş etdirir.

Bu gün mən bunlardan bəhs etmək istəyirəm –

- “Əsrin müqavilə”sinin imzalanmasından etibarən ötən 25 il ərzində biz nəyə nail olmuşuq.
- Növbəti iyirmi beş il ərzində daha çox hasilata nail olmaq üçün hansı imkanlar var.
- Sürətlə dəyişən dünyada neft-qaz sənayesi Xəzərdə necə inkişaf edəcək.
- Daha az emissiya buraxmaqla daha çox enerji təmin etmək zərurətindən yaranan ikili çətinliyin həllinə yardım etmək üçün nə edə bilərik.

BP 27 ildir ki, Xəzər regionundadır. Bu müddət ərzində biz maraqlı tərəflər və tərəfdaşlarımız ilə sıx əməkdaşlıq edərək, həqiqətən də dünya səviyyəli hesab etdiyimiz bu layihələri uğurla gerçəkləşdirmişik.

Videofilmdən də gördüyünüz kimi, bu il həmin layihələrdən biri olan AÇG layihəsinin 25 illiyidir.

Ötən 25 il ərzində biz AÇG layihəsində böyük nailiyyətlərə imza atmışıq. Bu nailiyyətlər təhlükəsiz, məsuliyyətli və səmərəli əməliyyatlara söykənən bir sıra unikal və əhəmiyyətli hadisələrlə əlamətdardır.

Bu nəhəng layihənin möhtəşəm uğurunun təməlinə nəyin durduğunu bir sözlə ifadə etməli olsaydım, *tərəfdaşlıq* deyərdim.

Ötən 25 il ərzində biz Azərbaycan hökuməti, SOCAR və tərəfdaşlarımızla birgə işləyərək dünyada dövlət sektoru ilə özəl sektoru birləşdirən ən uğurlu biznes tərəfdaşlıqlarından birini qurmuşuq.

AÇG-də həmin uğurlu təcrübəyə söykənərək 2017-ci ilin sentyabr ayında biz hasilatın pay bölgüsü haqqında sazişin (HPBS) müddətini əsrin ortalarındaqədər uzatdıq.

Bu, AÇG yatağının işlənməsində yeni bir dövrün başlanması ilə əlamətdardır və AÇG tərəfdaşlarının yatağın gələcəyinə olan inamına söykənir.

Yataq nəhəngdir, lakin öz sabit pik hasilat dövrünü keçib. Buna görə də, uzadılmış saziş (HPBS) çərçivəsində bizim işimiz hasilatdakı təbii enişi minimuma endirmək məqsədilə neftçıxarma əmsalını maksimuma çatdırmaqdır. Biz bunu bütün dünyada edirik.

İrəli atılmış növbəti bir addım kimi AÇG tərəfdaşları bu yaxınlarda Azəri Mərkəzi Şərqi layihəsinə sanksiya verdi.

Bu, gündəlik 100 000 barelədək neft hasil etmək üçün layihələndirilmiş yeni dəniz platforması və qurğularını özündə cəmləşdirən 6 milyard dollar dəyərində olan işlənmə layihəsidir.

Layihə çərçivəsində ilk hasilatın 2023-cü ildə əldə ediləcəyi və yatağın istismar müddəti ərzində 300 milyon barelədək neft hasil olunacağı gözlənilir.

Şahdəniz yatağında biz qaz ehtiyatlarının işlənməsi üzrə dünyanın ən böyük layihələrindən biri olan Şahdəniz 2 layihəsi ilə davam edəcəyik.

Şübhəsiz ki, bu layihə yalnız region üçün deyil, həm də global qaz sənayesi üçün bugünün və sabahın ən əlamətdar hadisələrindən biridir.

Ötən ilin ortalarından başlayaraq bu layihə çərçivəsində Azərbaycanda və Gürcüstanda genişləndirilmiş Cənubi Qafqaz Boru Kəməri layihəsi və

Türkiyədə TANAP boru kəməri vasitəsilə regional bazarlara qaz nəql edilir.

Növbəti il Avropaya ilk qazın nəql edilməsi üçün TAP boru kəmərinə işlər qrafikə uyğun şəkildə yekunlaşmağa doğru yaxınlaşır.

Beləliklə, uğur hekayəmiz davam edir və o, keçmişdə olduğu kimi gələcəkdə də böyük imkanlar vəd edir.

SOCAR ilə birlikdə biz Xəzərdə əlavə neft və qaz ehtiyatlarının axtarışı üçün bir sıra gözəl imkanları müəyyənləşdirmişik.

Xəzər dənizində kəşfiyyat işləri üzrə strategiyamız qlobal bazarda rəqabət qabiliyyətli ola biləcək əhəmiyyətli dərəcədə üstün neft və qaz imkanları təmin etməkdir.

Buna əsasən regiondakı kəşfiyyat proqramımızla bağlı cari planları sizinlə bölüşmək istəyirəm.

İlk növbədə, **Şəfəq-Asiman** ilə bağlı bu istiqamətdə planlarımız var. Cari il ərzində sözügedən bu müqavilə sahəsində birinci kəşfiyyat qazma işlərinin başlanacağını gözləyirik. Şəfəq-Asiman böyük qaz və kondensat perspektiv strukturudur.

Hesab edirik ki, buradakı nəticələr uğurlu olarsa, o, miqyasına görə Şahdəniz yatağı qədər ola bilər.

Bundan başqa, neftin əlverişli zonada yerləşdiyi **Abşeron yarımadasının dayazsulu sahəsi** mövcuddur.

Bu ərazidə biz seysmik tədqiqat işlərini artıq başa çatdırmışıq və növbəti iki il ərzində seçilmiş üç perspektiv sahədə üç kəşfiyyat quyusu qazmağı planlaşdırırıq.

Xərclərinin nisbətən aşağı olması və yerli infrastruktura yaxın yerləşməsi səbəbindən Abşeron yarımadasının dayazsulu sahəsində neftin əlverişli olduğu hesab edilir.

D230 bloku bizim üçün Xəzər dənizində digər bir kəşfiyyat sahəsidir. Bu blok AÇG yatağının şimalında yerləşən böyük və əlverişli neft imkanı təmin edir. BP və SOCAR 2018-ci ildə bu sahənin birgə kəşfiyyatı və işlənməsi üçün 25 illik hasilatın pay bölgüsü haqqında saziş imzalayıb.

Bu il həmin sahədə kəşfiyyat aparılmalı potensial strukturları müəyyənləşdirmək üçün seysmik tədqiqat aparmağı planlaşdırırıq və

tədqiqatın nəticələri uğurlu olarsa, tez bir zamanda, yəni növbəti il artıq quyunun qazılması nəzərdə tutulur.

Biz inanırıq ki, bu sahə AÇG yatağının işlənməsindən bu vaxtadək Azərbaycanda ən böyük neft işlənməsi ola bilər.

Şahdəniz yatağının də gələcəyi möhtəşəmdir. Biz artıq Şahdəniz 2 layihəsinin fonunda hansı əlavə qaz ehtiyatlarını çıxara biləcəyimiz barədə düşünürük.

Buna görə də, **Şahdəniz yatağının dərin perspektiv strukturlarını** qiymətləndirmək üçün növbəti il bir sıra kəşfiyyat işləri planlaşdırırıq. Bu, mövcud işlənən Şahdəniz yatağının altında yerləşən əlverişli qaz perspektiv strukturudur.

Oradakı ehtiyatların potensialı trilyonlarla kubfut həcmindədir və hazırda 2020-ci ildə burada qazma işlərinə başlanılması planlaşdırılır. Beləliklə, bu, qaz üzrə daha çox variantlar yarada bilər, xüsusən də dünya səviyyəli Cənub Qaz Dəhlizi infrastrukturunun hazır olduğu bir dövrdə.

Gördüyünüz kimi Xəzər dənizində potensial olaraq qarşıdan gələn onilliklər ərzində Xəzərin neft və qaz ehtiyatlarının etibarlı təchizatına şərait yarada biləcək böyük imkanlar mövcuddur.

Bu isə sənayemizdəki məhsullar üzrə dünyada artan tələbatı qarşılamaq üçün əlverişli imkandır. Əsasən əhalinin artması və iqtisadiyyatların inkişafı səbəbindən dünyanın daha çox enerjiyə ehtiyacı var.

Hazırkı tendensiyalar göstərir ki, dünyanın enerjiyə olan tələbatı növbəti iyirmi il ərzində təxminən üçdəbir qədər artmağa doğru gedir. Lakin, qarşımızda duran çətinlik ondan ibarətdir ki, istixana qazı emissiyalarının artmasına yol vermədən bu tələbatı necə qarşılaya bilərik.

Digər sözlə desək, sürətlə dəyişən dünyanın daha çox enerjiyə ehtiyacı var, lakin o, bunu daha yaxşı, daha təmiz və daha təhlükəsiz şəkildə istəyir.

BP bunu ikili çətinlik adlandırır.

BP-də gördüyümüz hər bir işdə bu çətinliyin öhdəsindən gəlməyə və 2040-cı ilə qədər emissiyaların yarıya qədər azaldılmasını nəzərdə tutan Paris məqsədlərini dəstəkləməyə çalışırıq.

Dünyanın yenə də əlverişli neftə ehtiyacı olacaq və qaz isə hesab edirik ki, uzun müddət keçid karbohidrogeni kimi istifadə ediləcək.

Lakin, biz həmçinin günəş, külək, habelə bioyanacaq kimi inkişaf edən alternativ enerji sahələrində də qabaqcıl mövqedə olacağıq.

Bərpa olunan enerji mənbələri bu problemin həllində mühüm rol oynayır. Enerji resurslarından istifadənin strukturu az karbonlu mənbələrə doğru dəyişdikcə alternativ enerji mənbələrindən əldə edilən enerjinin dünyada ən sürətlə böyüyən enerji forması olaraq qalacağı gözlənilir.

Növbəti iyirmi il ərzində alternativ enerji mənbələri qlobal enerji təchizatında artımın yarısını təşkil edə bilər.

Qlobal miqyasda bizim bərpa olunan enerji mənbələrinin işlənməsi və istismarında əhəmiyyətli təcrübəmiz var və regionda bölüşə biləcəyimiz böyük təcrübəyə malikik.

Azərbaycanda bərpa olunan enerji mənbələrinin işlənməsi üzrə potensial imkanları araşdırmaq üçün biz ötən ilin dekabr ayında Energetika Nazirliyi ilə anlaşma memorandumu imzaladıq.

Beləliklə, biz bu sektoru inkişaf etdirmək və investisiyalar üçün cəlbedici etmək məqsədilə ölkənin nəyə ehtiyacı olacağını müəyyənləşdirmək üçün hazırda qiymətləndirmə aparırıq.

Bununla bağlı olaraq, biz Azərbaycan hökumətinin bu yaxınlarda bərpa olunan enerji mənbələri üzrə normativ hüquqi bazanın yaradılması barədə verdiyi bəyanatı alqışlayırıq. Bu, ölkənin nəhəng neft və qaz ehtiyatlarına malik olmasına baxmayaraq, hökumətin enerji sektorunu diversifikasiya etmək istiqamətində atdığı uzaqqörən addımların digər bir bariz nümunəsidir.

Yekunda isə Xəzərin gələcəyinə olan qəti əminliyimi bir daha ifadə etmək istəyirəm:

- Bu əsrin ortalarındanək dünya səviyyəli bu nəhəng yataqların təhlükəsiz, etibarlı və məhsuldar şəkildə işlənməsini və hasilatını davam etdirərkən, AÇG və Şahdəniz yataqları diqqət mərkəzimizdə qalacaq.
- Paralel olaraq, SOCAR ilə birlikdə biz növbəti bir neçə ildə diqqət mərkəzimizdə olacaq çox möhtəşəm kəşfiyyat imkanlarına malikik. Bu layihələr Xəzərdəki neft və qaz ehtiyatlarını regional və dünya bazarlarına etibarlı şəkildə təchiz olunmasına imkan yarada bilər.
- Xəzərin gələcəyə doğru inkişafı əsas etibarilə yeni texnologiyalara söykənəcək. Biz sənayedəki ən mürəkkəb və qabaqcıl texnologiyaları və təcrübələri Xəzər regionuna gətirməyə davam edəcəyik.
- Biz hamımız istəyirik ki, dünyamız az karbonlu gələcəyə doğru davamlı şəkildə inkişaf etsin və biz ikili çətinliyin öhdəsindən gəlmək üçün səylərimizi birləşdirmək əzmindəyik.
- Bu ölkənin gələcəyi ilə bağlı biz çox optimistik fikirdəyik və Azərbaycan dövlətinin, tərəfdaşlarımızın və bu xalqın mənafeyi naminə birgə işləyəcəyimizə ümidvarıq.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.